

Nr. 58- Persillekræmmeren - 2008

Blandet landhandel, men mest mælk

Ved mejeriernes fremkomst i slutningen af 1800- og begyndelsen af 1900-tallet kunne forbrugerne få frisk mælk og andre mejerivarer direkte på mejeriet. Senere bragtes varerne ud på forbrugers adresse med mælkevogne i løbet af formiddagen. Det er i dag en fuldstændig ukendt service.

Artiklen er baseret på samtaler med Inge Tranegaard Laursen, Horsens, hvis forældre Mary og Villy Andersen gennem 43 år (1936-1979) drev en mælkeforretning i Stensballe.

I 1936 startede Mary og Villy Andersen "Blandet landhandel, men mest mælk" på Bygaden 81 med reparation af cykler og motorcykler og salg af mælk, is, tobak samt en mælkevognsrute i Stensballe og Haldrup.

Mary og Villy Andersen

Mary Jensine Tranegaard Andersen (1912-2001) var født på Møn, men flyttede som barn til Haldrup Bakke, hvor forældrene fra 1915 havde gården "Fruegaard". I 1937 købte Marys forældre (Marie og H. C. Andersen) hus i Stensballe, hvor de boede resten af deres tid. Mary havde således opvækst og skolegang i Stensballe, hvor hun bl.a. havde forfatteren A. J. Gejlager som lærer i skolen.

Med hestevogn hentede Villy Andersen mælk i Søvind under hele 2. verdenskrig, og kørte den ud til kunder i Haldrup og Stensballe. I vinteren 1942 lå sneen til tider så højt, at den nåede telefonrådene (kanekørsel).

Villy Niels Kristian Andersen (1910-1981) var født i Grevinge på Sjælland. Som ung mand og uddannet automekaniker foretog Villy en cykeltur til Jylland og besøgte sin søster Emmy i Stensballe. Der var bal på "Krokodillen" (se Persillekræmmeren nr. 17). Mary og Villy mødtes og sød musik opstod. Det blev til ægteskab i 1933. Et levebrød måtte skaffes. I første omgang blev det til chauffør hos Østergaards Frøavl samt forskellige andre ansættelser.

Bygaden 81, 1936-1944

Hurtigt opstod tanken om egen virksomhed i Stensballe, hvor de kunne være fælles om arbejdet. Det blev til "Blandet landhandel, men mest med mælk". Valget faldt på Bygaden 81, hvor der samtidig var telefoncentral i den ene side af huset. Fra forretningen kunne der foretages reparation af cykler og motorcykler, sælges tobak, mælk og mejerivarer, ikke mindst når det blev kombineret med en rute som mælkeemand.

Mælken blev hentet med hestevogn fra Andelsmejeriet i Søvind og bragt ud til kunder i Haldrup og Stensballe samt solgt i forretningen. Mælken opbevarede i store mejerispande, hvorfra udmåling skete i liter- og decilitermål i kander og spande direkte ved forbrugerens dør. Alt forløb stille og roligt i løbet af formiddagen, - husmødrene var hjemmegående og havde tid til en hyggelig snak.

Huset var også beboelse for familien, der i tidens løb blev udvidet med børnene Inge, Ulla og Poul. Forretningen gik godt, men efter 8 år på Bygaden 81 var der behov for mere plads.

Bygaden 87, 1944-1956

Forretningen og familien flyttede til "Stensballehus" på Bygaden 87 (se Persillekræmmeren nr. 43). Forretningen behøvede nye rammer, bl.a. på grund af krav til

hygiejne. På den nye adresse var der mere plads til både forretning og familie, 3 stuer på rad. Derudover kunne forretningens sortiment udvides til også at omfatte blomsterhandel. Til gengæld faldt cykler og motorcykler ud. Endnu et barn arriverede, Lene. Der var nu fire børn i familien.

Bygaden 65, 1956-1979

En el-installatør byggede et nyt flot hus med forretning og beboelse på Bygaden 65, men han fortrød byggeriet. Huset kom til salg. Mary og Villy købte det og flyttede ind. Huset var som skabt til mælkeforretning. Der blev indrettet kølerum, og der var garager under huset. Hestene blev erstattet af mælkebil, spandene afløstes af mælkeflasker, senere kom der mælkeposer og sluttelig mælkekartoner. Mælken ønskedes leveret tidligere end før hos kunderne, så i 1964 skiftede man efter 28 år med mælkeleverance fra Søvind til Horsens Andelsmejeri. Her kunne man få mælken kl. 4 om morgenen. Hensynet til kunderne vejede tungt. En overgang kørte man med to mælkebiler, og mange friske morgenduelige mælkedrenge har i tidens løb deltaget i dette arbejde.

Forretningen udvidet til også at være postkontor. Foto ca. 2000.

Ved denne flytning blev blomster- og tobakssalget nedlagt. De stadig skrappe krav til mælkeopbevaring nødvendiggjorde det. Til gengæld opstod der i 1966 et helt nyt og spændende arbejdsområde, idet Mary blev postbestyrer, og mælkeforretningen udvidedes til nu også at omfatte et postkontor. Dette arbejde havde Mary's store interesse.

Villy Andersen på sin sidste mælketur. Foto 1979

Tv. Kusinerne Tove og Inge Tranegaard Laursen ud for "Stensballehus", og th. viser Inge på fotostaten, hvor hendes bedsteforældre boede i 1955, omme bag Østergaards Frøavl. Foto 2007. I dag: Rasmus Østergaards Have.

Postkontoret lukkede i 1978, og i 1979 stoppede Mary og Villy med mælkeruten. Afviklingen skete langsomt over en længere periode. To mælkebiler blev til én. 400 kunder blev til 200. De sidste år blev turen kørt på den måde, at der ikke blev taget nye kunder ind, man kørte blot forbi, når der flyttede nye folk til Stensballe.

En epoke var slut i Stensballes historie. En forretning med slid, men med tilfredse og hyggelige kunder gennem 43 år (tre generationer).

